

UN DIALOG CU IMPACT

Mariana HARJEVSKI

Abstract

The article reveals findings and impressions after a study tour supported by Novateca program at the National Library of Romania and "M. Sadoveanu" Metropolitan Library from București. Author describes new services that have been implemented by both libraries. Among them: The "Sound of pages", "The third space of democracy", Digital Library, Shelf of Initiatives and many more.

Keywords: modern library, innovation, National Library of Romania, "M. Sadoveanu" Metropolitan Library, Novateca program, Biblionet program.

* * *

Dacă ar fi să întrebăm bibliotecarii din diferite biblioteci: cum trebuie să fie o bibliotecă modernă?, răspunsurile ar fi dacă nu unanime, apoi foarte asemănătoare. În top s-ar regăsi spații și infrastructură confortabile, varietate de resurse informaționale, bibliotecari creativi, tehnologii la cheie, servicii noi etc. Multiple ar fi opiniile, dar colegii și-ar împărtăși și mai multe despre oportunitățile pe care le poate oferi o bibliotecă modernă, provocările pe care le întâmpină managerii acestor biblioteci și multe altele. Acesta a și fost motivul pentru care Programul Novateca a considerat oportună susținerea unui grup de manageri de bibliotecă, printre care Claudia Balaban, director al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, Elena Pintilei, director al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și subsemnata, de a vizita Biblioteca Națională a României și Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu” din București. Vizita ne-a demonstrat că prin intermediul dialogului poți avea performanțe, dar și experiențele văzute de visu pot avea un impact major asupra angajamentului personal și profesional, lucru care influențează, la rândul său, performanța activității desfășurate. Mai mult decât atât, discuțiile au un impact și asupra modului în care managerii evaluează propriile experiențe prin prisma unor modele deja testate.

Antrenați într-o vizită de trei zile, ne-am angajat să vedem experiențele colegilor din România, care au parcurs etapa de transformare prin aplicarea tehnologiilor informaționale prin intermediul Programului Biblionet, oferind astăzi diverse servicii inovative, spații vibrante și utile pentru comunitate. De la 27 până la 29 ianuarie 2016 am descoperit bibliotecari dedicați cu trup și suflet profesiei lor și biblioteci reorientate spre a contribui la dezvoltarea comunităților locale. Am întâlnit parteneri ai bibliotecii deschiși să colaboreze cu bibliotecile noastre pentru a ne facilita dezvoltarea, de asemenea, am văzut Bucureștiul – un oraș fermecător, în orice anotimp.

Fiind bibliotecar public, mi-am dorit să-mi focusez atenția asupra câtorva elemente, care să mă ajute să-mi consolidez viziunea asupra bibliotecii moderne, să-mi dezvolt idei pentru a le regăsi implementate în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, dar să și găsesc puncte comune de colaborare ca urmare a vizitei la colegii din România. O importanță majoră a avut conceptul „bibliotecă modernă”, care mi-a fost pe parcursul vizitei drept un motor de a capta tot ce se încadrează în această sintagmă: spații, tehnologii, servicii noi, bibliotecari, parteneri, utilizatori și altele.

Facilitarea modernizării bibliotecilor publice a fost interpretată mereu ca dotarea acestora cu tehnologii informaționale. Printre cele 1500 de biblioteci din România – parte a rețelei Biblionet – sunt și Biblioteca Națională a României și Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu”. Ambele biblioteci au reușit, prin tehnologii și servicii susținute de acestea, să se prezinte drept modele demne de urmat. Proiectul Sunetul paginilor, prin intermediul căruia Biblioteca Națională a României a dezvoltat cea mai mare instituție digitală pentru nevăzători din țară este cu adevărat unul de apreciat. Ca urmare a dotării magnificatoarelor de ecran până la softuri sofisticate, capabile să redea vocal sau să transpună în alfabetul Braille orice tip de informație, biblioteca a devenit, în totalitate, accesibilă pentru nevăzători. „Acest proiect a fost inițiat pentru că Biblioteca Națională a României a dorit să aducă deopotrivă cu ceilalți utilizatori și pe cei cu dizabilități, iar în momentul de față, orice persoană nevăzătoare sau slab văzătoare poate să consulte la Biblioteca Națională a României aproape toate documentele din colecții”, a menționat în cadrul ședinței dr. Adriana Boruna, coordonator de proiecte, Serviciul cercetare și dezvoltare din cadrul Bibliotecii Naționale a României. Pe lângă sediul modern, facilități și tehnologii noi, cu un fond de carte de peste 13 000 000 de unități bibliografice, acum biblioteca propune și oportunități adresate persoanelor nevăzătoare sau cu deficiențe de vedere. Rezultatul acestui proiect e că în cadrul sălilor de la Biblioteca Națională au fost instalate tehnologii prin care nevăzătorii sau persoanele cu deficiențe de vedere pot accesa documentele și cărțile, de la cititoare sau magnificatoare de ecran, televizoare cu circuit închis, softuri ce scanează documentele, imprimantă Braille sau dispozitive de lectură. Astfel, am sesizat că acest proiect mizează tocmai pe integrarea persoanelor nevăzătoare într-un

sistem care să le ajute să iasă din anonimat.

Ulterior, proiectele Biblioteca Digitală Națională, susținut de Biblioteca Națională a României, și, respectiv, Biblioteca Digitală a Bucureștilor, susținut de Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu”, au transformat modelul tradițional al serviciilor de bibliotecă, bazat până la acel moment pe împrumutul edițiilor fizice pe care le dețin, promovând ideea că prin biblioteci digitale, care includ colecții cu conținut digital, le poți face disponibile pentru publicul larg. Invitația de a descoperi colecții din Biblioteca Digitală Națională este cu adevărat una impresionantă: incunabule, hărți vechi, partituri muzicale, manuscrise, fotografii, stampe, periodice românești vechi, ex-librisuri și multe altele.

Un proiect care fortifică utilizarea tehnologiilor și sporește cunoașterea impactului pe care îl pot avea acestea este cel susținut de Biblioteca Metropolitană – IT pentru seniori. În cadrul acestui serviciu, seniorii bucureșteni au la dispoziție sălile dotate cu computere oferite prin intermediul filialelor, unde pot învăța elementele de bază despre calculator, aplicațiile Microsoft, inclusiv tehnici de navigare pe internet, utilizarea poștei electronice, comunicarea prin Skype și altele. La fel, bibliotecarii invită seniorii să-și rememoreze amintirile la cursul de Povești digitale.

Derularea inițiativelor de transformare a bibliotecilor în centre comunitare vibrante sau spații civice active au fost îmbrățișate de ambele biblioteci care au realizat parteneriate cu ONG-uri, grupuri de cetățeni și / sau entități din sectorul privat. Astfel, proiectul Al treilea spațiu al cetățeniei active, inițiat de Fundația „Progres”, a dezvoltat un spațiu, în stil Hub, în cadrul Bibliotecii Naționale a României, pentru a facilita participarea bucureștenilor la practicarea democrației. Diversele activități interactive oferă posibilitatea de a forma cetățeni activi, iar Hub-ul cetățeniei e tocmai platforma pentru schimb de idei și discuții libere. Spațiul cu acces gratuit, cu un design nonconformist, într-o atmosferă degajată, permite oricărui cetățean, dar și reprezentanților organizațiilor neguvernamentale, instituțiilor publice și întreprinderilor sociale, să învețe democrația prin organizarea evenimentelor, dezvoltarea proiectelor cu valoare adăugată pentru comunitate etc. tocmai aici la Hub-ul democrației. Dr. Camelia Crișan, managerul proiectului, menționa în cadrul discuției: „Acest proiect marchează o nouă etapă în viața bibliotecilor publice din România – acela de poziționare ca Hub-uri ale dezvoltării comunitare”.

Dezvoltarea serviciilor moderne și inovative, pentru diverse categorii de utilizatori, a fost și miza Bibliotecii Naționale din România, când a deschis o sală în stil de ludotecă în luna octombrie 2015. Am studiat acest spațiu numit sugestiv „Apolodor din Labrador” cu multă exaltare. Un spațiu neconvențional dedicat exclusiv preșcolarilor, a sporit pe de o parte implicarea comunității de a contribui la inițierea spațiilor civice, dar și a fortificat ideea că o Bibliotecă Națională trebuie să fie deschisă, inclusiv celor mici pentru a exersa actul lecturii, chiar și prin joc. Diversele activități educaționale sunt propuse pentru părinți și copii pentru a stimula creativitatea, cunoașterea, dar și pentru a-i încuraja să interacționeze și să socializeze.

Sub același slogan, de a crea un decor desprins din cărți, și Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu” a reușit – printr-un proiect comunitar – să invite bucureștenii să descopere, să învețe, să citească, să se distreze la bibliotecă. Bunăoară, prin intermediul proiectului Pisica pătrată, inițiat de Alexandru Ciobotariu, un street-artist care face benzi desenate, ilustrație, pictură, jucării urbane sau animație. Creând un personaj care a devenit emblematic pentru street-artul bucureștean, Pisica pătrată reprezintă o identitate bine marcată și este ușor de recunoscut. Iar la colecția de publicații periodice Ion Heliade Rădulescu din cadrul Bibliotecii Metropolitane, pe parcursul Nocturnii bibliotecilor, Alexandru Ciobotariu a creat o suită de benzi desenate, chiar la intrarea în bibliotecă.

Copleșită de diversele inițiative, colegii de la Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu” au continuat să împărtășească experiențele din cadrul proiectului Raftul cu inițiativă realizat de Centrul Național de Resurse pentru Voluntariat în parteneriat cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR), implementat în perioada mai 2014 – iulie 2015. Acest proiect a implicat și Filiala „Ion Creangă”, care a reușit să diversifice oportunități de implicare prin voluntariat a multor cetățeni de orice vârstă în beneficiul comunităților pe care le deservesc. Astfel, biblioteca a desemnat un spațiu pentru tineri, oferindu-le posibilitatea să-l ajusteze conform necesităților, devenind în final o bibliotecă dinamică, deschisă tuturor vârstelor și grupurilor sociale, creând totodată și programe de voluntariat. Datorită Proiectului Raftul cu inițiativă a fost realizată o colecție de modele privind programele de voluntariat în biblioteci, de inspirație internațională, care ar putea servi ca un bun punct de plecare în dezvoltarea de programe proprii destinate voluntarilor”, a menționat Ioana Crihană, directorul executiv al Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România. Spre final, colegii din cadrul Bibliotecii Metropolitane și-au împărtășit noutatea despre noul lor proiect, creat pentru copii cu vârste între trei și șase ani – Ora de povești. Ca urmare a unui brainstorming între bibliotecari, s-a decis ca în prima sâmbătă din fiecare lună, simultan, 16 din cele 31

de filiale ale Bibliotecii Metropolitane din București să se transforme într-un loc de spus povești. Copiii vor petrece câte o oră creativă într-o filială aproape de casă, ascultând povești din colecția bibliotecii în lectura unor tineri scriitori, actori, cântăreți sau bloggeri. Anca Râpeanu, a relatat că prin acest proiect de rețea „Biblioteca va ajuta pe copii să-și dezvolte imaginația și creativitatea, le va crea deprinderi de ascultare și le va mări capacitatea de concentrare. Copiii vor percepe lectura ca pe un lucru pozitiv în viața lor, își vor îmbogăți vocabularul, vor fi încurajați să se exprime, își vor dezvolta curiozitatea și își vor petrece timpul într-un mod plăcut, amuzant, distractiv”.

Câteodată, cele mai simple soluții pentru a iniția un serviciu în cadrul bibliotecii le ai la îndemână – fie spațiu, fie resurse –, dar e nevoie totuși de o idee mai altfel ca totul să devină personalizat și realizat. Uneori un dialog cu colegii de breaslă, un exemplu, care să te mobilizeze că se poate, te fac să pui teoria în practică. Așa că exprim sincere mulțumiri pentru colegii programului Novateca care au facilitat vizita de studiu: Margaretei Ursu, manager de parteneriate, și lui Artiom Maistru, manager al programului Impact. La fel și colegilor din România, Claudia Șerbănuță, directorul Bibliotecii Naționale a României, și Anca Râpeanu, directorul Bibliotecii Metropolitane „M. Sadoveanu”, care au făcut ca această vizită să fie una utilă. Îmi pun speranța că ideile realizate în practică și de care am luat cunoștință în cadrul acestei vizite, vor prinde aripi, în mod special cele legate de accesibilitatea spațiului de bibliotecă pentru diverse categorii de utilizatori, digitizare a patrimoniului local, extinderea oportunităților de interacțiune cu comunitatea, precum și de dezvoltare a serviciilor inovative bazate pe tehnologii.